

Πολιτισμός-Σύνορα-Κοινωνικό Φύλο/Μελέτες, Τ. 2, σσ. 70-72
Culture-Borders-Gender/ Studies, Vol. 2, pp. 70-72

Μελέτες Νέων Ερευνητριών: Εξερευνώντας την Κατανάλωση και τη Δραματουργία

Ειδικό αφιέρωμα

Η κριτική διεπιστημονικότητα ως παιδαγωγική προσέγγιση στην έρευνα και την εκπαίδευση: Εισαγωγικό Σημείωμα

Ιωάννης Μάνος, Αναπληρωτής Καθηγητής της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Δρ. Ρεγγίνα Μαντανίκα, Κοινωνική Ανθρωπολόγος

Το *Εργαστήριο για την Μελέτη του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου*, του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών διοργανώνει, από το 2020, το ετήσιο Διεθνές Σεμινάριο Υποψηφίων Διδασκόντων ως μέρος μιας στοχευμένης εκπαιδευτικής πολιτικής με στόχο την διαμόρφωση μιας ακαδημαϊκής κουλτούρας που προωθεί τον κριτικό διεπιστημονικό διάλογο και την αλληλεπίδραση διαφορετικών επιστημολογικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων (Jenkins Breen and Lindsay 2003).

Πρόκειται για αυτό που στην υπάρχουσα βιβλιογραφία που εξετάζει τις εκπαιδευτικές διαδικασίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποδίδεται με τον όρο «κουλτούρα έρευνας - research culture» (Marchant 2009). Αφορά τη θέσμιση ενός ακαδημαϊκού πλαισίου που καλλιεργεί τις αρχές της επιστημονικής έρευνας και δημιουργεί δομές για την υποστήριξη της παραγωγής, διάχυσης και αξιολόγησης της γνώσης (Marchant 2009: 60). Η «κουλτούρα έρευνας» αποτελεί έμπρακτη επιδίωξη κάθε ακαδημαϊκού και ερευνητικού ιδρύματος, το οποίο δεν λειτουργεί μόνο ως εστία διεξαγωγής έρευνας αλλά και ως θεσμός παροχής εκπαίδευσης νέων ερευνητών/τριών γύρω από την ερευνητική πρακτική (Mathieson 2019, Tynan and Garbet 2007).

Η έρευνα και η διδασκαλία αποτελούν συνυπάρχουσες πτυχές της διαδικασίας της μάθησης εντός της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Πρόκειται για μία προσέγγιση των εκπαιδευτικών διαδικασιών, η οποία θέτει την έρευνα ως στόχο της μαθησιακής πράξης (Kinchin and Howson 2019: 280-282). Η θεώρηση αυτή εμπεριέχει την ιδέα ότι η έρευνα μπορεί να λειτουργήσει ως παιδαγωγική προσέγγιση, όταν οι φοιτητές/τριες έχουν ενεργή συμβολή στην ερευνητική πρακτική (Kinchin Kingsbury and Buhmann 2018).

Το *Εργαστήριο για την Μελέτη του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου* λειτουργεί ως ερευνητική και εκπαιδευτική δομή σε ένα πανεπιστημιακό Τμήμα Σπουδών Περιοχής, το οποίο στηρίζεται

στην διεπιστημονικότητα. Η διεπιστημονική προσέγγιση θεωρείται ζωτικής σημασίας για την μελέτη των σύνθετων προβλημάτων του πραγματικού κόσμου και την ανάπτυξη μεταβιβάσιμων δεξιοτήτων. Ενσωματώνει ιδέες και έννοιες σε διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους και δίνει έμφαση στην εφαρμογή από τους/στις φοιτητές/τριες των γνώσεων από έναν επιστημονικό κλάδο σε έναν άλλο, ενισχύοντας τη μαθησιακή τους εμπειρία. Η θεώρηση αυτή επιδιώκει να προωθήσει την προσωπική κατανόηση και την οικοδόμηση της γνώσης μέσω της κριτικής αναστοχαστικής θέασης των εκπαιδευτικών και ερευνητικών εμπειριών (Repko and Szostak 2017).

Το *Εργαστήριο για την Μελέτη του Πολιτισμού, των Συνόρων και του Κοινωνικού Φύλου* έχει εντάξει την κριτική διεπιστημονικότητα στις προγραμματικές αρχές του. Το Διεθνές Σεμινάριο Υποψηφίων Διδασκτόρων αποτελεί ένα τέτοιο πλαίσιο, εντός του οποίου διαφορετικές επιστημολογίες αλληλεπιδρούν και ενσωματώνονται σε περιβάλλον θεωρητικής, εννοιολογικής και μεθοδολογικής όσμωσης.

Η κριτική διεπιστημονικότητα κατανοεί τον δια-επιστημονικό διάλογο ως διαδικασία που υφαίνει την γνωσιακή και μαθησιακή πραγματικότητα μέσα από την περίκλειση και την σύγκλιση αλλά και τις αντιφάσεις και αντιθέσεις που προκύπτουν από την αναζήτηση κριτικών θεωρήσεων (Stoller 2020: 41-43). Η κριτική διεπιστημονικότητα ενθαρρύνει την αμφισβήτηση των κυρίαρχων δομών της γνώσης και της εκπαίδευσης. Αντιτίθεται στις αντι-διαλογικές δομές του ακαδημαϊκού χώρου και δημιουργεί τα θεμέλια για δημοκρατικές παιδαγωγικές μεθόδους και παραγωγικό διεπιστημονικό διάλογο μεταξύ διδασκόντων/ουσών και φοιτητών/τριών και (Stoller 2020: 45).

Εξερευνώντας την Κατανάλωση και τη Δραματουργία

Στο παρόν ειδικό αφιέρωμα παρουσιάζουμε δύο επιλεγμένες μελέτες νέων ερευνητριών, οι οποίες συμμετείχαν στο Σεμινάριο Υποψηφίων Διδασκτόρων του 2023. Η Ιουλία Κωνσταντή και η Αικατερίνη Κανδυλίδου προσφέρουν μια ειδική ματιά στις ποικίλες διαστάσεις της κατανάλωσης και της δραματουργίας, η πρώτη, από τη σκοπιά της Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, και η δεύτερη, από τη σκοπιά της Θεατρολογίας. Μας παρουσιάζουν πτυχές της διδακτορικής τους έρευνας, όπου θραύσματα του εθνογραφικού τους πεδίου, συνομιλούν με ανθρωπολογικά κείμενα γύρω από τον υλικό πολιτισμό, από τη μια πλευρά, και το σύγχρονο μετασοβιετικό θεατρικό πεδίο, από την άλλη.

Η Ιουλία Κωνσταντή εστιάζει στην συνθετική σχέση μεταξύ αντικειμένων, συγκεκριμένα των μεταχειρισμένων παιδικών επίπλων, και των ταυτοτήτων μας. Εστιάζοντας στη σχέση που αναπτύσσουν τα άτομα με τα αντικείμενα αλλά και στο λόγο που παράγεται για αυτά, η Ιουλία, αναδεικνύει τον ρόλο που διαδραματίζουν τα μεταχειρισμένα αντικείμενα, στη ζωή μας. Μέσα από τρεις εθνογραφικές περιπτώσεις, εξετάζει τη σχέση μεταξύ κατανάλωσης, απόρριψης και επανάχρησης αυτών των αντικειμένων, αναδεικνύοντας παράλληλα θέματα οικολογίας, ιδεολογίας και αναδιαμόρφωσης της ατομικής και συλλογικής ταυτότητας.

Η Αικατερίνη Κανδυλίδου, εστιάζει σε ένα σημαντικό κομμάτι του σύγχρονου θεατρικού τοπίου, το Ρωσικό Δράμα των τελευταίων δεκαετιών. Επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες παραστάσεις που θεωρούνται θεματικοί σταθμοί, αναλύοντας τις με βάση την ενδιαφέρουσα τεχνική verbatim. Η τεχνική αυτή επιτρέπει να δημιουργηθεί ένα κείμενο παράστασης από τη μεταγραφή συνεντεύξεων, αναδεικνύοντας έτσι τη σχέση μεταξύ παράστασης και πραγματικού βίου. Η Αικατερίνη εξερευνά μέσα από την σύγχρονη μετασοβιετική δραματολογία την δημιουργία ενός καλλιτεχνικού και πολιτικού κινήματος.

Από τις κεντρικές πλατείες της Θεσσαλονίκης, στις θεατρικές σκηνές της Βαρσοβίας, από τον λόγο γύρω από τον υλικό πολιτισμό, στις τεχνικές που πλαισιώνουν καλλιτεχνικά - πολιτικά μετασοβιετικά κινήματα, οι δύο μελέτες που παρουσιάζονται σε αυτό το τεύχος μας αποκαλύπτουν πλούσια πεδία όπως αυτά προκύπτουν μέσα από συμμετοχική παρατήρηση, αναδεικνύοντας την σημασία των διεπιστημονικών συναντήσεων σε διαφορετικά γεωγραφικά συγκείμενα.

Βιβλιογραφία

- Jenkins, A., Breen, R., & Lindsay, R. (2003). *Reshaping teaching in higher education: Linking teaching with research*. London: Kogan Page.
- Kinchin, I. M., and Howson, Kandiko, C. B. (2019) Student Voice(s) on the Enactment of the Research-Teaching Nexus. Στο: Lygo-Baker, S., Kinchin, I. M., and Winstone, N. E. (Eds.), *Engaging Student Voices in Higher Education*. Springer International Publishing, pp. 279–295. https://doi.org/10.1007/978-3-030-20824-0_17.
- Kinchin, I. M., Kingsbury, M., & Buhmann, S. Y. (2018) Research as pedagogy in academic development. In E. Medland, R. Watermeyer, A. Hosein, I. M. Kinchin, & S. Lygo-Baker (Eds.), *Pedagogical peculiarities: Conversations at the edge of university teaching and learning*. Rotterdam: Brill and Sense, pp. 49–67.
- Marchant, Teresa. (2009) Developing Research Culture – Overcoming Regional and Historical Obstacles. Στο: Miller Peter, and Marchant, Teresa (Eds.) *Professional Doctorate Research in Australia: Commentary and Case Studies from Business, Education and Indigenous Studies*. Lismore: Southern Cross University Press, pp. 55-64.
- Mathieson, S. (2019) Integrating research, teaching and practice in the context of new institutional policies: a social practice approach, *Higher Education*, 78 (5), pp. 799–815. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00371-x>.
- Repko, A. F., and Szostak, R., (2017) *Interdisciplinary research: Process and theory*. Sage Publications.
- Stoller, Aaron (2020) A Case for Critical Interdisciplinarity: Interdisciplinarity as Democratic Education, *Issues in Interdisciplinary Studies*, 38 (1-2), pp. 33-56.
- Tynan, B., R. and Garbet, D., L. (2007) Negotiating the university research culture: collaborative voices of new academics, *Higher Education Research & Development*, 26 (4), pp. 411–24.